

Ett enat vårdssystem

ARTIKEL. En nationell plattform byggd på standarder måste vara bas för ett lands e-hälsa. Undvik bygga på kärnsystem då vården ska modernisera sitt IT-stöd.

Den svenska regeringen har stolt förklarat att Sverige 2025 ska vara bäst i världen på e-hälsa, som Socialstyrelsen definierar som konsten att "använda digitala verktyg och utbyta information digitalt för att uppnå och bibehålla hälsa".

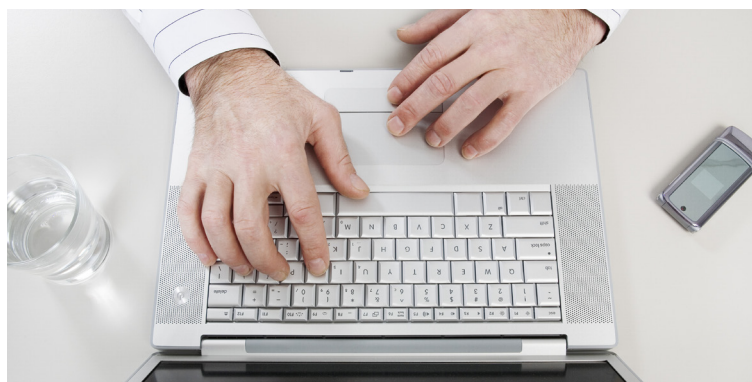
Flera tunga rapporter, finansierade av svenska staten, har presenterats i år. Samtidigt rullar det så kallade 3R-programmet, där tre stora regioner, Skåne, Stockholms Läns Landsting (SLL) och Västra Götalandsregionen tillsammans skulle upphandla nytt verksamhetsstöd för att ersätta föråldrade system. Sedan två av dem hoppat av samarbetet återstår nu endast SLL.

I 3R-programmet har man sneglat mycket på vad som har gjorts i Danmark (Köpenhamn och Själland) och i Finland. Sjukvårdsområdet Helsingfors och Nyland ska ersätta 50 system. Projektet heter Apotti och ska omfatta inte bara vården utan även socialtjänsten.

Det finns stora likheter mellan initiativen i de tre nordiska regionerna. Man ska stödja vård av några miljoner människor och man ska samverka med andra regioner i respektive land. Både Danmark och Finland har efter omfattande upphandlingsarbete fastnat för det amerikanska kärnsystemet Epic.

Tidiga erfarenheter från i somras då den första installationen i Köpenhamn drogs igång talar om att läkare och vårdpersonal på det aktuella sjukhusen är förtvivlade över krångliga och tidskrävande processer. Kvaliteten i leveransen var usel – den första veckan anmäldes 5000 fel, vilket inte är konstigt eftersom systemet är utvecklat för en marknad och verksamhet med andra värdeproucer och annan lagstiftning än i Norden. Det behövs många anpassningar för att de ska klara nordiska krav, vilket gör framtida underhåll riskfyllt och tidskrävande.

Men än värre är att Epic är ett typiskt, mycket omfattande kärnsystem, som byggts på med nya funktioner efterhand. Hårt provade kun-

Sjukvårdsområdet Helsingfors och Nyland ska ersätta 50 system. Projektet ska omfatta inte bara vården utan även socialtjänsten. FOTO: ARKIV

der inom IT-världen kan vittna om att dessa standardsystem inte enkelt kan kommunicera med andra system, även om leverantören förklarar att just deras system är öppet och bäst på interoperabilitet.

Det går heller inte att bryta upp dem och få dem att passa in i någon nationell arkitektur för kommunikation mellan e-hälsans alla system.

Det sista är särskilt olyckligt eftersom samtliga svenska utredningar (se till exempel 3H3R från Swelife) vittnar om att ett svenskt system för e-hälsa måste byggas ovanpå en för alla landsting gemensam nationell plattform för kommunikation byggd på standarder. Först då kan vi få ett system där rätt information alltid finns tillgänglig för behöriga personer, när den behövs och varhelst personen befinner sig.

Utan en sådan sammanhållen lösning får vi isolerade öar som inte kan utbyta information, till exempel patientjournaler, vilket allvarligt äventyrar patientsäkerheten.

Förhoppningsvis kommer Danmark och Finland att kunna tackla de här problemen på något sätt. Projektledare och ansvariga har ett styvt och besvärligt jobb framför sig, inte minst i kommunikation med leverantören.

I Sverige finns fortfarande möjligheterna att inte låsa in sig i kärnsystem. Arbete pågår att ta fram specifikation och prototyper för en na-

tionell plattform för kommunikation inom svensk e-hälsa byggd på standarder.

Min förhoppning är att detta arbete görs klart och att sedan SLL upphandlar och installerar en sådan plattform till vilken man successivt ansluter nya vårdssystem som ersätter de som behöver bytas ut, samtidigt som man säkrar att andra landsting också kan koppla sig till den nationella plattformen.

Det är dags för sjukvårdsminister Wikström med flera ansvariga att snarast sätta sig in i ämnet och börja agera! Det duger inte att luta sig mot lagboken och hävda att landstingen själva beslutar i den här frågan!

Se till att börja samtala över landstingsgränserna och med de projekt som pågår, gör den här frågan till en nationell angelägenhet. Fokusera på hur vi tillsammans kan skapa bästa systemlösning (observera inte ett enda standardsystem överallt) och tekniskt sett skapa förutsättningar för ett enat vårdssystem med världens bästa e-hälsa?

Vi har kompetensen och planerna finns framme!

Förhoppningsvis kan en del värdefulla erfarenheter och lösningar delas med Danmark och Finland, för att leda fram till ett enat vårdssystem för hela Norden och till slut också inom EU.

Mats Löfström
IT-expert, debattör och författare

SAMHÄLLE

Studiestödsreformen – ett skott i foten

Nu är det på gång en studiestödsreform som skulle införas nästa år. Reformen innebär att man skulle skära ner på studiestödet, samtidigt som man höjer låneborgen. Bostadstillägget skulle bytas ut mot bostadsbidrag, som skulle variera beroende på inkomster och eventuella samboende.

Målsättningen är att studiestödet skulle sänkas med 50 till 85 euro. Pengar som i dag betyder väldigt mycket för en studerande. Samtidigt har studerande som lyfter studiestöd en inkomstgräns som baserar sig på hur mycket stöd du lyfter. Inkomstgränsen är något som i dag kunde slopas helt och hållet.

FPA kräver 5 studiepoäng per månad i snitt eller sammanlagt 45 studiepoäng per läsår för att få lyfta fullt stöd. Väldigt många har i dag arbete vid sidan om studierna och många har tvingats betala tillbaka stödet man lyft för att man jobbat för mycket. Detta trots att man tjänat ihop mer eller åtminstone 45 studiepoäng.

Inkomstgränsen är något som blockerade studerande att ta sig in på arbetsmarknaden och praktisera under studierna. I stället för att kräva tillbaka pengar för att man arbetat och dessutom uppfyllt FPA:s krav, borde man belönas i stället för straffas.

Att arbeta vid sidan om studierna är något som borde ses som positivt,

det genererar bland annat skattepengar till staten samtidigt som de studerande får en fot in på arbetsmarknaden och i näringslivet. Genom att arbeta vid sidan om studierna praktiserar man på samma gång och skapar ett nätverk, vilket leder till att man lättare har möjlighet att skaffa jobb efter studierna.

Finland är i dag ett land som är i topp när det kommer till utbildningen. Finländare är överlag väldigt eftertraktade på arbetsmarknaden, nu håller man på att skära ner på något som man är bäst i världen på.

Nu är tanken att man ska spara in på utbildningen i landet, man ska skuldsätta de studerande ytterligare genom att höja låneborgen. Det hela innebär en större risk att studierna drar ut ytterligare.

Målsättningen borde vara att få ut de studerande till näringslivet så fort som möjligt. Statsgaranti på lånet är något som är positivt och som bör finnas kvar, ifall om den framtida lönen blir för låg så att man får svårt att klara sig.

Slutligen gäller det för många att man ska vara beredd att skuldsätta sig mer för att bli klar från skolan snabbare.

Man bör inte skära ner på något som kan påverka det man är bäst på. Detta är ett sätt att sätta käppar i eget hjul.

Christian Pundars
Vasa

”Det hela innebär en större risk att studierna drar ut ytterligare.”

KLIMATET

Uppvärmningen ökar

Beträffande ”uppvärmningspausen” i klimatet under de 18 senaste åren skriver Hans Ekblom att han litar mera på IPCC i sin polemik med Lars Sund (VBL 5.11).

Ekblom hävdar att IPCC i sin femte rapport (2014) påpekade att den globala uppvärmningen varit avsevärt mindre än vad klimatmodellerna förutspått. ”Uppvärmningspausen”

är uppenbarligen en skröna som lever sitt eget liv i klimatskeptikernas bloggar.

En ny forskningsrapport i Science juni 2015 påvisar att det inte varit någon minskning av den globala uppvärmningens hastighet. Tvärtom fortsätter uppvärmningen större och snabbare än man tidigare trott. **Bo Bäckström**

FLYKTINGPOLITIKEN

Kyrkan obstruerar

Nu har det kyrkliga etablissemanget vaknat till och börjat medels klockringning protestera mot det brutala kriget i Aleppo.

Vad har man väntat sig för resultat av att störa omgivningen med sin ljudterror? Att högre makter ska höra oväsendet och göra under och mäkla fred? Naivt och världsfrånvänt så hälften vore nog.

Det vore bättre att kyrkan ägnade sig åt sina inre stridigheter. Där finns det ju gott om schismer att hugga tändarna i. Man kan börja med att stoppa sina anarkistiska utfall mot migrationspolitiken, det vill säga obstruera utvisningsbeslut. Det är allvarligt.

När kyrkan avser gömma frustrerade flyktingar riskerar man att skapa ett alternativt samhälle, ett mikrokalifat. Det har vi sett prov på i Sve-

rige där polisen inte längre vågar åka in i utanförskapsområden utan förstärkning. Ambulans- och brandpersonal blir stenade. På 1990-talet var det några mord i dessa områden per år. 2015 var det 28. Trenden är tydlig när alltför många invandrare inte blir integrerade.

Flyktingar som gömmer sig efter ett avvisningsbeslut ökar antalet segregerade själar och riskerar att bli ett ytterligare hot mot samhällsordningen. Det allvarliga är att redan några dussin kan topprida en helt stadsdel.

När Mosel blev en del av det Irakiska kalifatet behövdes under tusen våldsbenägna jihadisterna för att skrämja tjugotusen irakiska soldater på flykt. Manskaper deserterade hals över huvud med svansen mellan benen.

Vad kommer att hända i Sverige som längre inte har en arme värt namnet?

Utanförskapsområden är enligt polisen 53 stycken. Enligt en undersökning som det dåvarande folkpartiet gjorde 1990 var de 3 stycken. Med samma mätmetod drygt 20 år senare var de 186.

Kyrkan är en farlig agitator och är helt fel i tiden, en anakronism som styrs av postulat. Av den anledningen kommer denna föråldrade institution inte att kunna hitta någon lösning på flyktingkaoset, lika lite som missionen i Afrika kunde lösa afrikanernas problem. Där blev resultatet ett bidrag till kolonialism och slaveri. Alltså är det bäst för mänskligheten att kyrkan gör så lite väsen av sig som möjligt.

De sekulariserade krafterna i värl-

den måste stiga fram och stoppa flyktingkaoset.

En möjlighet vore att varje flykting måste först ha sökt sig till närmast säkra land eller till säkra områden i det egna landet. Därefter får de ansöka om att få bli kvotflyktingar och transporteras till det land man önskar. Därefter erhåller man permanent uppehållstillstånd.

Tar man sig med hjälp av smugglare eller på annat illegalt vis till ett annat land blir man deporterad till de säkra områden man kommit ifrån. Är inte det möjligt kan man göra som Australien.

Kommer man till landet utan inresetillstånd skickas dessa illegala migranter till bland annat ön Nauru i väntan på att deporteras till sina ursprungsländer. Denna strategi borde basneras ut i hela världen så

att alla ska veta vad som gäller, det vill säga att fortsätter flykten från det närmaste säkra landet eller området man flytt till blir man repatrierad.

Denna strategi skulle även avskräcka de som avser resa över Medelhavet. Att man tar den risken beror på att man tror sig kunna få en fristad. Och om det misslyckas kan man alltid hålla sig kvar illegalt med hjälp av aningslösa privatpersoner och kyrkor.

De krafter som utvecklas i detta utanförskap är en av de bästa rekryteringsgrunderna för den våldsbenägna jihadismen. Dess huvudfiende är ju de otrogna. Till den kategorin räknas också kristna. Att som kyrka bidra till den konflikten måste vara straffbart.

Matti Bertlin
Nykarleby